

1. Identificación da programación
Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36019463	Johan Carballeira	Bueu	2023/2024

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
IMP	Imaxe persoal	CBIMP11	Peiteado e estética	Ciclos formativos de grao básico	Réxime xeral-ordinario

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP3065	Cambio de cor do cabelo	2023/2024	5	150	180

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	LAURA SENÍN MONTÁNS
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

A Formación Profesional Básica de Peiteado e Estética contén a formación necesaria para desempeñar a función de auxiliar de peiteado e estética que abrangue aspectos como:

- Preparar os equipamentos e o espacio de traballo.
- Realizar operacións de atención a clientela.
- Aplicar as técnicas de hixiene e acondicionamiento capilar.
- Aplicar técnicas de cambios de forma e de cor
- Realizar as técnicas de depilación mecánica e descoloración da peluxe.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Preparación de equipamentos e utensilios para cambios de cor do cabelo	Nesta UD, aprenderase a utilizar os utensilios, equipamentos e aparellos empregados para os cambios de cor no cabelo.	10	25
2	A coloración e descoloración do cabelo	Nesta UD, aprenderase a escala de Cor natural e tons do cabelo.	50	25
3	Coloración completa do cabelo. Operacións técnicas previas a coloración do cabelo	Nesta UD, aprenderase a técnica de preparación e aplicación de colorantes temporais, semipermanentes e permanentes.	70	25
4	Coloración parcial	Nesta UD, aprenderase a técnica de preparación e aplicación de cosméticos na coloración parcial.	50	25

4. Por cada unidade didáctica
4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Preparación de equipamentos e utensilios para cambios de cor do cabelo	10

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Prepara equipamentos e utensilios para os cambios de cor e recoñece as súas características e as súas aplicacións	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Descríbense as instalacións utilizadas nos procesos de cambios de cor do cabelo
CA1.2 Identifícanse os equipamentos, os aparellos, os utensilios e os accesorios necesarios para a realización das técnicas de cambios de cor do cabelo
CA1.3 Descríbense a utilización e o mantemento dos equipamentos e dos aparellos empregados no proceso, tendo en conta criterios de hixiene e seguridade
CA1.4 Preparáronse os utensilios e os accesorios aplicando as técnicas de hixiene e desinfección necesarias
CA1.5 Preparouse a zona de traballo, en condicións de hixiene, para a realización do servizo de cambios de cor do cabelo
CA1.6 Identifícanse os elementos do equipamento persoal de peiteado para a execución técnica do cambio de cor
CA1.7 Aplicáronse as medidas de prevención de riscos laborais e ambientais requiridas

4.1.e) Contidos

Contidos
Instalacións necesarias para os procesos de cambios de cor do cabelo. Utensilios, equipamentos e aparellos empregados: descrición, uso e mantemento. Preparación da zona de traballo. Medidas para a limpeza e a desinfección de utensilios e accesorios. Equipamento persoal de peiteado para realizar cambios de cor no cabelo. Medidas de prevención de riscos laborais aplicables.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	A coloración e descoloración do cabelo	50

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Aplica técnicas de descoloración de cabelo baixo a supervisión do persoal técnico responsable	SI

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Estudouse a cor natural do cabelo e a escala de tons
CA2.2 Describiuse o proceso de descoloración capilar
CA2.3 Identificouse a forma de actuar dos cosméticos descolorantes
CA2.4 Descríronse as normas de utilización dos produtos descolorantes
CA2.5 Protexeuse o/a profesional coas medidas adecuadas para traballar en condicións de seguridade e hixiene
CA2.6 Acomodouse, protexeuse e preparouse o/a cliente/a, aplicándolle os produtos necesarios para protexer a pel
CA2.7 Colaborouse na preparación do produto seguindo as indicacións do persoal técnico responsable
CA2.8 Aplicouse o produto total ou parcialmente sobre o cabelo baixo a supervisión do persoal técnico responsable, cumprindo as normas de seguridade, vixiando o proceso e controlando o tempo de exposición
CA2.9 Adaptouse o servizo de hixiene capilar ao proceso de descoloración capilar
CA2.10 Seguíronse as instrucións dadas polo persoal técnico para cubrir a ficha do/da cliente/a e a de servizo
CA2.11 Colaborouse co persoal técnico na avaliación de resultados e na corrección dos non desexados do proceso de descoloración
CA2.12 Formuláronse as preguntas tipo para avaliar o grao de satisfacción da clientela
CA2.13 Detectáronse as causas das deficiencias no servizo e as medidas para as arranxar
CA2.14 Aplicáronse as especificacións de seguridade e ambientais requiridas

4.2.e) Contidos

Contidos
Cor natural do cabelo.   Técnicas de avaliación de resultados e corrección de resultados non desexados.   Técnicas de detección do grao de satisfacción da clientela.   Deficiencias nos procesos de descoloración do cabelo: causas e medidas correctivas.   Medidas de seguridade e ambientais aplicables.   Ton e escala de tons.   Descoloración capilar.   Cosméticos para a descoloración do cabelo: normas de utilización e preparación.   Medidas para a acomodación e a protección da clientela e do persoal profesional.   Técnicas para a aplicación de descolorantes.   Técnica de hixiene e acondicionamento capilar adaptada á descoloración capilar.   Execución práctica das técnicas de descoloración: totais ou parciais.   Ficha técnica: pautas de formalización.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Coloración completa do cabelo. Operacións técnicas previas a coloración do cabelo	70

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Aplica técnicas de coloración total do cabelo baixo a supervisión do persoal técnico responsable, tendo en conta a relación entre a técnica seleccionada e os efectos finais	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Clasifícanse os produtos colorantes capilares en función da súa natureza, da duración do resultado, da súa aplicación e da súa composición xeral
CA3.2 Identifícase o xeito de actuar dos cosméticos colorantes, a súa finalidade e a súa acción sobre o cabelo
CA3.3 Identifícanse as operacións técnicas previas aos cambios de coloración capilar
CA3.4 Informouse a clientela e realizouse a proba de tolerancia baixo a supervisión do persoal técnico responsable, determinando os resultados e tendo en conta os parámetros aconsellados polo laboratorio fabricante do cosmético
CA3.5 Protexeuse o persoal profesional coas medidas adecuadas para traballar en condicións de seguridade e hixiene
CA3.6 Acomodouse, protexeuse e preparouse a clientela, aplicándolle os produtos necesarios para protexer a pel
CA3.7 Colaborouse na elaboración das mesturas correctas dos produtos colorantes, seguindo as indicacións de fábrica e do persoal técnico responsable
CA3.8 Axudouse na aplicación do produto nas raíces e/ou sobre todo o cabelo, cumprindo as normas de seguridade, vixiando o proceso e controlando o tempo de exposición
CA3.9 Adaptouse o servizo de hixiene capilar ao proceso de coloración capilar
CA3.10 Operouse ordenadamente, con pulcritude e seguridade, aplicando as técnicas e os procedementos adecuados e avaliando correctamente os resultados, sempre baixo a supervisión do persoal técnico responsable
CA3.11 Seguíronse as instrucións dadas polo persoal técnico para cubrir a ficha do/da cliente/a e a de servizo
CA3.12 Enumeráronse as causas posibles das deficiencias na prestación do servizo e propuxéronse medidas que permitan evitalas
CA3.13 Colaborouse co persoal técnico na avaliación dos resultados e na corrección de resultados non desexados
CA3.14 Colaborouse na avaliación do grao de satisfacción da clientela, tanto na prestación do servizo como na atención persoal, e na corrección das deficiencias, baixo a supervisión do persoal técnico responsable
CA3.15 Aplicáronse as especificacións de seguridade e ambientais requiridas

4.3.e) Contidos

Contidos
Coloración capilar. 0Técnicas de avaliación de resultados e corrección de resultados non desexados. Técnicas de detección do grao de satisfacción da clientela. Deficiencias nos procesos de coloración do cabelo: causas e medidas correctivas. Medidas de seguridade e ambientais aplicables. Cosméticos específicos para a coloración do cabelo. Operacións técnicas previas á coloración do cabelo. Proba de tolerancia. Medidas para a acomodación e a protección da clientela e do persoal profesional. Técnicas de preparación e aplicación de colorantes temporais, semipermanentes e permanentes ou de oxidación. Técnica de hixiene e acondicionamento capilar adaptada á coloración capilar. Execución práctica das técnicas de coloración total do cabelo. Ficha técnica: pautas de formalización.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Coloración parcial	50

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Aplica técnicas de coloración parcial do cabelo baixo a supervisión do persoal técnico responsable, tendo en conta a relación entre a técnica seleccionada e os efectos finais	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Descríbense as técnicas que se empregan para colorear parcialmente o cabelo
CA4.2 Participouse na selección da técnica que cumpra realizar en función dos efectos finais que se desexe conseguir
CA4.3 Protexeuse o persoal profesional coas medidas adecuadas para traballar en condicións de seguridade e hixiene
CA4.4 Determinouse o tipo de cosmético seguindo as indicacións do persoal técnico responsable
CA4.5 Informouse a clientela e realizouse a proba de tolerancia baixo a supervisión do persoal técnico responsable, determinando os resultados e tendo en conta os parámetros aconsellados polo laboratorio fabricante do cosmético
CA4.6 Acomodouse, protexeuse e preparouse a clientela, aplicándolle os produtos necesarios para protexer a pel
CA4.7 Colaborouse co persoal técnico na aplicación do produto para coloración parcial (mechas con peite, gorro, papel de aluminio e outras técnicas), vixiando o proceso e controlando o tempo de exposición
CA4.8 Adaptouse o servizo de hixiene capilar ao proceso de coloración parcial do cabelo
CA4.9 Seguíronse as instrucións dadas polo persoal técnico para cubrir a ficha do/da cliente/a e a de servizo
CA4.10 Operouse ordenadamente, con pulcritude e seguridade, aplicando as técnicas e os procedementos adecuados e avaliando correctamente os resultados e a calidade do proceso, sempre baixo a supervisión do persoal técnico responsable
CA4.11 Enumeráronse as causas posibles das deficiencias na prestación do servizo e propuxéronse medidas que permitan evitalas
CA4.12 Colaborouse co persoal técnico na avaliación dos resultados e na corrección de resultados non desexados
CA4.13 Colaborouse na avaliación do grao de satisfacción da clientela, tanto na prestación do servizo como na atención persoal, e na corrección das deficiencias, baixo a supervisión do persoal técnico responsable
CA4.14 Aplicáronse as especificacións de seguridade e ambientais requiridas

4.4.e) Contidos

Contidos
Clasificación das técnicas de coloración parcial do cabelo: criterios de selección.

Contidos

0Técnicas de detección do grao de satisfacción da clientela.

Deficiencias nos procesos de coloración parcial do cabelo: causas e medidas correctivas.

Medidas de seguridade e ambientais aplicables.

Técnicas de preparación e aplicación de cosméticos en coloración parcial.

Medidas para a acomodación e protección da clientela e do persoal profesional.

Proba de tolerancia.

Execución práctica das técnicas de coloración parcial do cabelo.

Técnica de hixiene e acondicionamento capilar adaptada á coloración parcial do cabelo.

Causas posibles das deficiencias nos procesos de coloración do cabelo: medidas correctivas.

Ficha técnica: pautas de formalización.

Técnicas de avaliación de resultados e corrección de resultados non desexados.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Segundo as unidades didácticas, acadaranse uns mínimos de realización básicos que neste módulo están detallados en cada unha das unidades.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

A avaliación dos alumnos/as dos Ciclos de FPB terá carácter continuo, formativo e integrador, permitirá orientar as súas aprendizaxes e as programacións educativas e realizarase por módulos profesionais.

É requisito indispensable elaborar na práctica varios traballos das distintas técnicas e ter os coñecementos mínimos adquiridos nos procesos de cambios de cor no cabelo, en modelos reais ou perruca, exámes escritos-orais ... etc, reflexados nos mínimos esixibles, para poder acadar unha avaliación positiva neste módulo.

Estas unidades de traballo desenvolveráanse ó longo de todo o curso, iranse intercalando co resto das UD, co fin de que aprendan a realizar diferentes técnicas de cambios de cor, e que adquiran os coñecementos necesarios para a realización das mesmas, cun mínimo de técnica e rapidez.

Preténdese que o alumnado consiga un dominio das técnicas necesarias para executar os procesos de cambios de cor, e da técnica correcta que lle permita alcanzar un mínimo de destreza na execución.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Parte práctica: as probas de tipo práctico contarán con un 70% da nota, nelas incluírán os traballos realizados ó longo do curso. A nota mínima nestas probas para realizar a media co teórico será dun 5.

Parte teórica: as probas de tipo teórico suporá o 30% da nota, a nota mínima desta proba para realizar a media co práctico será dun 5.

ALUMNO CON AVALIACIÓN CONTINUA:

O número de traballos realizados polo alumnado dependerá do ritmo da clase, e a diversidade do alumnado.

Será condición indispensable para superar o módulo aprobar as probas prácticas, orais ou escritas, e os traballos diarios na aula-taller.

As probas prácticas realizaránse en modelos que traerán os alumnos/as ou en perruca, dependendo do criterio do profesor.

O alumnado usa e comparte o material que está no taller, e deberá mantelo en perfecto estado de conservación e hixiene.

Imprescindible obter un 5 de nota media para aprobar.

PERDA DE AVALIACIÓN CONTINUA:

Os alumnos maiores de 16 anos, que acumulen máis dun 10% de faltas das horas totais do módulo, perderán o dereito a avaliación continua.

O alumno terá que facer en xuño, un exame teórico e outro práctico, para superar dito módulo. A data do exame se colocará, con antelación, no taboleiro do departamento e na aula taller.

Proba teórica 30%, deberá acadar un mínimo de 5 para facer media ca proba práctica.

Proba práctica 70% deberá acadar un mínimo de 5 para facer media ca proba teórica.

PROBAS PRÁCTICAS E TRABALLOS NA AULA

En ambos casos valorarase:

-O número (fixaranse probas puntuais e número mínimo de traballos por avaliación), calidade, dificultade e variedade dos traballos, destreza, limpeza, estética, tempo de execución...

- As habilidades, destrezas e iniciativa desenvolto durante a execución dos traballos.

- A asimilación dos contidos en xeral.

- A iniciativa e creatividade.

- Recepción e atención a clientela.

- A orde e limpeza, así como vir uniformado/a tódolos días.

- O tempo de execución.

PROBAS ESCRITAS:

En tódalas recuperacións de probas escritas o resultado será apto=5 ou non. Deberá sacar mínimo un 5 para poder facer media co resto das porcentaxes.

Se algún alumno/a é sorprendido copiando nun exame, terá que entregar o exame, e o profesor entregarálle outro distinto, ou fixará unha nova data para volver a facelo.

TRATAMENTO DOS DECIMAIS:

A cualificación dunha avaliación sempre se fará mediante un número enteiro, motivo polo que os decimais resultantes se redondearán a alza ou a baixa ó enteiro mais próximo, según o criterio do profesor en cada caso.

AUSENCIA NOS DÍAS DE EXAMES:

Se un alumno non se presenta (sin causa xustificada) a unha proba ou exame obterá como cualificación na mesma un suspenso. Esta proba (teórica ou práctica) so se lle repetirá no caso de enfermidade sobrevida e con xustificante médica.

Caso de non presentar en prazo un traballo:

Se un alumno nunha avaliación non presenta un traballo no prazo establecido, descontaráselle 0,5 punto da nota que lle corresponda ó mesmo por cada día de retraso. En todo caso, o alumno/a terá que entregar o

traballo aínda que sexa fóra de prazo, antes da avaliación para poder aprobar. De non facelo, suspenderá a avaliación e a entrega do traballo será requisito indispensable para recuperala.

ACLARACIÓNS NO SISTEMA DE CUALIFICACIÓN:

-Deberanse acadar os mínimos establecidos para o módulo.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

As actividades consistirán en recuperar o trimestre suspendido na avaliación do trimestre posterior, no apartado teórico.

No apartado da práctica sempre que o alumnado este aprobado/a, non se fará recuperación, sempre e cando teña os traballos esixidos en cada avaliación.

Se un alumno suspende as tres AVALIACIÓNS, terá un exame de todo o módulo en xuño.

No caso de suspender en xuño, o alumnado terá unha avaliación de recuperación EXTRAORDINARIA en setembro cun exame teórico e outro práctico.

Porcentaxes de ámbalas dúas convocatorias:

-Proba Teórica 30%, terá que acadar un mínimo dun 5 para facer media ca parte práctica.

-Proba Práctica 70%, terá que acadar un mínimo dun 5 para facer media ca parte teórica.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Cando un alumno perda o dereito a ser avaliado, faraselle un exame extraordinario en xuño, tanto da parte teórica coma da práctica de todos os contidos do módulo.

A data de celebración de proba extraordinaria será acordada polo equipo educativo e directivo sobre a base do regulamento de organización e funcionamento do centro e darase a coñecer ó alumnado no taboleiro informativo con antelación suficiente.

Os porcentaxes serán os seguintes:

30% PROBA TEÓRICA exame escrito, tipo test ou de desenvolvemento, e deberá obter un mínimo de 5 para poder facer media ca proba práctica.

70% PROBA PRÁCTICA sobre modelo real que traerá o alumno, ou sobre perruca se o profesor o considera.

Se o alumno/a suspendese o mencionado exame, terá unha proba extraordinaria en setembro, e os porcentaxes e criterios para obter a nota son os mesmos xa mencionados.

Para acadar a recuperación do módulo, o alumno que non puidera recuperar na avaliación final, deberá despois dun período de repaso de conceptos, procedementos e actitudes, ser capaz de resolver de xeito satisfactorio tódalas unidades didácticas realizadas con anterioridade ao longo das tres avaliacións, unha vez realizados exercicios prácticos e teóricos.

As probas a realizar neste período, terán a mesma estrutura cas realizadas durante todo o curso.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

O procedemento sobre o seguimento da avaliación, farase dacordo co calendario oficial de seguimento das programacións. A avaliación da propia práctica docente farase nas enquisas de satisfacción docente feitas polos alumnos/as.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

O procedemento empregado será unha enquisa inicial do alumnado.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

Traballar conxuntamente co Departamento de Orientación para o reforzo educativo.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

A ensinanza dos valores nunha sociedade democrática ,libre, tolerante, plural, etc..continua sendo unha das finalidades prioritarias da educación tal e como se pon de manifesto nos obxetivos de todas as etapas educativas e nos específicos de cada unha das áreas de coñecemento.

De feito os valores cívicos e éticos (educación para a paz, a saúde, a igualdade entre sexos, a sexualidade, a educación do consumidor, a educación vial, a educación ambiental e a educación intercultural) integranse transversalmente en todos os aspectos do currículo.

Educación para a convivencia.

Fomentaremos o respecto pola autonomía dos demais e o diálogo como maneira de resolver os conflitos.

Educación para a saúde.

Neste sentido a importancia do benestar físico ,psíquico, individual, social e ambiental.

Fomentar igualmente valores coma a disciplina e auto-disciplina para lograr os obxetivos coma sentido do esforzo, responsabilidade e respecto.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

- Celebración do magosto, o día das letras galegas, o día da muller.....
  - Visita a algún balneario, ou centro relacionado coa Imaxe Persoal
  - Demostración de cosméticos empregados no centro escolar, por parte das casas comerciais.
  - Visita a algunha Feira ou Exposición relacionada coa Imaxe Persoal.
- Estas actividades levaráanse a cabo sempre e cando a situación permita pola COV-19.

10. Outros apartados**10.1) Adaptación covid-19**

Adaptación covid-19

Supostos que se poden presentar ao longo do curso 2020-21:

- a) Confinamento parcial. No suposto de que parte do alumnado teña que permanecer confinado, seguirá as clases a través da aula virtual do IES.
- b) Confinamento total do grupo. As clases impartiranse a través da plataforma virtual do IES Johan Carballeira, mentres dure o confinamento.

Avaliación:

Os contidos impartidos mentres dure o confinamento, serán avaliados de forma presencial unha vez se reenicien as actividades presenciais.